

قال الله تبارك و تعالی:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّهَا﴾

سوره مبارکه شمس، آیه ۹

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

تحصیل علم

شناسنامه مطلب	
t-210	کد مطلب
تزکیه‌ای / ردائل و فضائل / فضائل / سطح آشنایی	رده
اخلاق، تزکیه، فضائل، خوبی‌ها، علم، تحصیل، جهل، دانش، علامه طباطبائی	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی **نُمو**

nomov.ir

یکی از صفات پسندیده روحی، داشتن علم است و فضیلت و برتری دانا، بر نادان از آفتاب روشن‌تر است. آنچه انسان را از سایر حیوانات امتیاز می‌دهد، نیروی عقل و زیور علم است.

حیوانات دیگر هر کدام طبق ساختمان ویژه خود دارای غریزه‌های ثابتی هستند که به طور يك نواخت نیازمندی‌های زندگی خود را مطابق آن‌ها رفع می‌کنند و هرگز در زندگی آن‌ها امیدی به ترقی و تعالی نیست و نمی‌توانند درهای تازه‌ای به روی خود و دیگران باز کنند. تنها انسان است که به واسطه نیروی خرد، هر روز معلومات تازه‌ای بر معلومات گذشته خود می‌افزاید و با کشف قوانین طبیعت و ماورای طبیعت، هر زمان ارزش و رونق تازه‌ای به زندگی مادی و معنوی خود می‌دهد، به ادوار گذشته نظر افکنده برای آینده خود و دیگران پایه گذاری می‌نماید.

اسلام بیش از همه نظامات اجتماعی جدید و قدیم، همه ادیان و شرایع، مردم را به فرا گرفتن علم و دانش تشویق و ترغیب نموده است. اسلام برای پی‌ریزی يك فرهنگ اساسی، تحصیل علم را بر هر زن و مرد مسلمان واجب کرده است و در این مورد، دستورهای فراوانی از پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و پیشوایان دینی رسیده است. پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «تحصیل علم بر هر مسلمانی واجب است» در این روایت «علم» مطلق ذکر شده و شامل تمام رشته‌های علمی است و هیچ استثنایی حتی از لحاظ مرد و زن وجود ندارد. پس بنابراین، تحصیل علم و دانش در اسلام اختصاص به طبیعتی و یا جنسی ندارد، بلکه فریضه تحصیل علم، يك فریضه عمومی و همگانی است.

و نیز می‌فرماید: «از گهواره تا گور در آموختن دانش بکوشید» هر فریضه دینی، وقت خاصی دارد و در همه آن‌ها بلوغ شرط است، یعنی مکلف باید بالغ باشد، مادامی که بالغ نشده، وجوب نیست. و بعضی از واجبات دینی در دوران پیری و ناتوانی از انسان برداشته می‌شود، ولی تحصیل علم و فراگرفتن دانش، از روزی که انسان از مادر متولد می‌شود و تا روزی که از دنیا می‌رود، به اصطلاح در همه مراحل عمر انسان واجب است. روی این اصل مسلمان باید در همه عمر خود، علم و دانش فراگیرد و هر روز بر معلومات خود بیفزاید. این حدیث شریف هم در وقت این فریضه توسعه و تعمیم داده است.

و نیز می‌فرماید:

به دنبال علم بروید اگر چه در چین باشد.

در حدیث دیگری می‌فرماید:

علم و دانش عزیزترین چیزی است که مومن آن را گم کرده است و اگر سراغ آن را از چین - اقصی نقاط جهان - هم بگیرد، به دنبال آن می‌رود.

طبق این دستور، هر مسلمان موظف است تحصیل علم کند ولو این که فراگرفتن آن مسافرت‌های دور و درازی لازم داشته باشد. بالاخره باید به هر قیمتی که باشد برود، تا گم شده خود را به دست آورد.

و هم‌چنین در حدیث دیگری می‌فرماید:

الحِکْمَةُ ضَالَةٌ الْمُؤْمِنِ أَخَذَهَا مِنْ أَيْنَ وَجَدَهَا؛

علم و دانش گم شده مؤمن است، پیش هر کسی یافت آن را اخذ می‌کند.

به این معنا در فراگرفتن علم یگانه شرط این است که علم درست و مفید به حال جامعه‌ها باشد.

اسلام به شناختن اسرار آفرینش و تفکر در آسمان‌ها و زمین و طبیعت انسان و تاریخ ملل و آثار گذشتگان - فلسفه و تاریخ و علوم ریاضی و طبیعی و غیر آن‌ها - بسیار توصیه می‌کند و هم‌چنین یاد گرفتن مسائل اخلاقی و شرعی - اخلاق و حقوق اسلامی - و اقسام صنایع که به زندگی انسان سرو صورت می‌دهد، در اسلام بسیار ترغیب و تأکید شده است.

آری، اهمیت علم از نظر پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله به قدری است که در جنگ «بدر» وقتی گروهی از کفار به دست مسلمانان اسیر شدند، حضرت دستور دادند تا هر يك از اسیران با پرداختن مبلغی، آزاد شوند فقط عده‌ای از اسیران که خواندن و نوشتن بلد بودند از پرداختن آن مبلغ معاف شدند، به شرط آن که هر يك از آنان به ده نفر از جوانان مسلمان، خواندن و نوشتن بیاموزند.

این نخستین بار در جهان بود که آموزشگاه بزرگسالان - کلاس اکابر - در جهان دایر گشت و این افتخار بزرگ در تاریخ جهان، به نام مسلمانان ثبت گردید. جالب توجه این که برای اولین بار و آخرین بار در تاریخ

بشریت، به فرمان پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله آموزش دانش به جای غرامت جنگی پذیرفته گشت نه پیش از آن و نه پس از آن، کسی در دنیا ندیده بود که يك فرمانده که در جنگ پیروز شده است، آموزش کودکان را به جای فدیة و غرامت جنگی بپذیرد.

پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله خود شخصاً به آن آموزشگاه‌ها می‌رفت و کسانی را که خواندن و نوشتن می‌دانستند، با خود می‌برد و دستور می‌داد که از کودکان امتحان بگیرند و ببینند در درس و مشق چه اندازه پیشرفت کرده‌اند؟ هر کودک را در کار آموختن کوشاتر می‌دید، بیشتر تشویق می‌کرد.

حتی یکی از تاریخ نویسان می‌نویسد: زنی به نام «الشفاء» که در جاهلیت خواندن و نوشتن را فرا گرفته بود، به خانه حضرت می‌آمد و به زنان پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله خواندن و نوشتن می‌آموخت و از این روی، از طرف پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مورد تقدیر و تشویق قرار می‌گرفت.

علامه طباطبایی ره، تعلیم اسلام، ص: ۲۰۷